



Munich Personal RePEc Archive

The exogenous factors of national financial system's development

Petrushchak, Bohdan

Ivan Franko National University, Faculty of Economics

March 2010

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/28404/>
MPRA Paper No. 28404, posted 25 Jan 2011 17:51 UTC

Екзогенні чинники розвитку національної фінансової системи

Петрущак Богдан

Львівський національний університет імені Івана Франка
спеціальність “менеджмент організацій”

Науковий керівник: д.е.н., доц. Ватаманюк О.З.

Ефективна і стабільна фінансова система є запорукою стабільного і поступального розвитку реальної економіки. Побудова такої системи у сучасних умовах визначається її інтеграцією у глобальний фінансовий простір, який характеризується лібералізацією ринку фінансових послуг з універсалізацією фінансових структур і розширенням сфери їх діяльності за межі національних кордонів.

Розвиток національної економічної системи дедалі більше зумовлюється не тільки ендегенними, а й екзогенними чинниками. Зростання цього впливу є безпосереднім наслідком фінансової глобалізації – процесу інтеграції міжнародних та національних фінансових ринків у єдиний світовий фінансовий ринок, який, починаючи з середини 60-х років минулого століття, демонструє тенденції до прискорення.

Аналіз сутності екзогенних чинників, на нашу думку, слід здійснювати крізь призму трансмісійних каналів глобалізаційного впливу, окремими елементами якого є: торгівля, прямі іноземні інвестиції, короткострокові потоки капіталу, знання (інформація) [5, 470].

Враховуючи канали передачі імпульсів глобалізаційного впливу, під екзогенними чинниками слід розуміти сукупність чинників впливу на фінансову систему національної економіки, викликаних зовнішніми причинами, зокрема кон'юнктурою міжнародних товарних і фінансових ринків, їх ліквідністю, наявністю та структурою перешкод на транскордонному шляху капіталу, людських ресурсів, інформації тощо, які впливають на методи імплементації національної економічної політики та/або можливості зростання національної економіки.

На нашу думку, слід звернути увагу на двоїстий характер екзогенних чинників, зокрема виокремити аспекти їх позитивного і негативного впливу. Найпростішим прикладом позитивного впливу екзогенних чинників є переваги від залучення країни до процесів міжнародної торгівлі, що дозволяє країні реалізувати переваги своєї абсолютної та/або відносної спеціалізації у виробництві певних груп товарів та/або послуг і вийти, таким чином, за межі кривої виробничих можливостей, яка обмежувала перспективи економічного зростання країни в режимі автаркії. Зниження трансакційних витрат, пов'язаних із виходом національних корпорацій на міжнародні ринки запозичень, полегшення доступу до значних фінансових ресурсів, а також можливості диверсифікації інвестиційних портфелів на міжнародному рівні варто розглядати як одні з основних переваг інтегрованості національної фінансової системи у міжнародний фінансовий ринок.

Обмеження цілей, яких можна досягти, використовуючи інструментарій монетарної політики, в міру зростання ступеня інтегрованості національної економіки в світову фінансову систему, модифікація інструментарію монетарної політики та характеру її зв'язків з реальною економікою через трансформацію трансмісійних каналів передачі її імпульсів, зміна темпів інфляції, в тому числі виникнення так званого “парадоксу довіру”, можна розглядати як приклади негативних аспектів

впливу екзогенних чинників на методи імплементації національної економічної (зокрема монетарної) політики¹ [2, 67–68].

Аналіз наслідків вищого ступеня інтегрованості національної економіки в світову економіку підлягає кон'юнктурним коливанням її розвитку, тобто піднесення супроводжується посиленням в полеміці навколо глобалізації аргументації на її користь, емпіричною основою якої є статистика зростання темпів економічного розвитку окремих країн світу внаслідок залучення до міжнародної торгівлі та процесів міжнародного поділу праці, зростання обсягів прямих іноземних інвестицій до країн, що розвиваються тощо; періоди спаду економічної активності, особливо під час виникнення фінансових криз регіонального чи глобального характеру, характеризуються більш критичним розглядом наслідків глобалізації. Проте, як зазначає А. Гальчинський, потрібно виходити з найочевиднішого – з того, що йдеться не про кризу глобалізації загалом, а про кризу сучасного етапу глобалізації, кризу функціональних форм, у яких реалізується цей процес [1, 6]. Таким чином, вирішення питання вищого ступеня інтегрованості в світову економіку слід здійснювати з позиції класичної економічної теорії, відповідно до принципів якої передумовою обґрунтованого економічного рішення є порівняння граничних вигод і граничних витрат його прийняття: екстраполюючи цей принцип на теорію глобалізації, зауважимо, що тільки оптимальне співвідношення позитивних і негативних екзогенних чинників дає змогу повністю реалізувати весь потенціал концепту глобалізації.

Зважаючи на характер сучасної економіки, вважаємо за необхідне звернути особливу увагу на інформацію, як на важливий фактор, роль якого зростає в міру посилення зв'язків між національними економіками. Оскільки поведінка багатьох суб'єктів економіки значною мірою визначається їх раціональними сподіваннями відносно коливання важливих макроекономічних показників, інформаційні аспекти глобалізації мають вагомий вплив на функціонування національних фінансових систем, що особливо яскраво проявляється на прикладі фондових бірж, динаміка яких може миттєво змінюватися під впливом появи важливої економічної чи політичної інформації [4, 151].

Було б невірною стверджувати, що екзогенні чинники є детермінантами розвитку національних фінансових систем, але їх важливу роль не слід ігнорувати, оскільки їх вплив позитивно чи негативно впливає на характер економічних відносин як в міжнародному масштабі, так і в межах національної економіки. Важливу роль в процесі інтеграції національної економіки в світове господарство відіграють органи державної влади, основним завданням яких є створення інституційного середовища діяльності бізнесу адекватного ступеню інтеграції національної економіки в світову економіку, яке б збалансовувало позитивні і негативні впливи екзогенних чинників. Скажімо, запобігання завчасній лібералізації внутрішньо торговельних режимів без створення належного законодавчого забезпечення діяльності вітчизняних підприємств та механізмів конкуренції попереджує масову експансію іноземних товаровиробників з дешевою (і, можливо, менш якісною) продукцією та втрату національними виробниками значної частки ринку.

¹ Як зазначає В. Козюк, феномен "парадоксу довіри" (*paradox of credibility*) демонструє тенденцію до уповільнення реакції процентних ставок на нагромадження макроекономічних диспропорцій. Довіра до монетарних органів дозволяє проводити більш експансивну політику, а покращення умов ліквідності розширює можливості кредитування, що тягне за собою зростання вартості активів. В результаті того, що економічні агенти не підвищують ціни відповідно до збудників попиту, за логікою довіри до центробанків, інфляція перстає бути першим сигналом надмірної експансії сукупного попиту див.: [3, 13–21].

Відмова від інтеграційних задумів і посилення автаркічних тенденцій можуть бути захисними заходами щодо недопущення негативних впливів екзогенних чинників, але застосування протекціоністських методів у зовнішньоекономічній політиці не відповідає духу часу і, на нашу думку, приносить більше втрат ніж користі, які проявляються не тільки в статичних, а й достатньо великих динамічних витратах на захист національного фінансового ринку від експансії іноземного капіталу. Прикладом динамічних втрат можуть бути накопичення структурних диспропорцій розвитку фінансової системи закритого типу, відставання в запровадженні фінансових інновацій, витрати, пов'язані з вищою вартістю вітчизняних фінансових ресурсів тощо.

Впливи екзогенних чинників є неоднозначними, тому їх слід розглядати в контексті аналізу специфічних умов функціонування кожної окремої економіки. Слід звертати увагу й на те, що ефективним механізмом зменшення деструктивного впливу екзогенних чинників може бути економічна політика держави, головне завдання якої мало б полягати з максимізації позитивних і мінімізації негативних наслідків інтеграції національної економіки в світове господарство.

Список використаних джерел:

1. Гальчинський А. Глобальні виклики: сучасність і майбутнє // Економіка ринкових відносин. – 2008. – №2. – С.5–21.
2. Головін М. Вплив фінансової глобалізації на грошово-кредитну політику: теоретичні аспекти і реакція на фінансові кризи // Економіка України. – 2009. – №2. – С.67–78;
3. Козюк В. Центральні банки та “парадокс довіри” в контексті глобальної фінансової стабільності // Світ Фінансів. – 2008. – №4. – С.13–21.
4. Петрущак Б. Вплив екзогенних чинників на розвиток українського фондового ринку // Світ Фінансів. – 2009. – №3. – С.151–159.
5. Stiglitz J. Globalization and growth in emerging markets // Journal of Policy Modeling. – 2004. – №26. – P.465–484.

Бібліографія:

Петрущак Б.М. Екзогенні чинники розвитку національної фінансової системи // Шевченківська весна: Економіка, матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених / За заг. ред. проф. В.Д. Базилевича: у 2-х тт. – К.: ТОВ “Сталь”, 2010. Вип. VIII, Т.1. – 567 с.